

РЕЦЕНЗИЯ

Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В.*

**РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФІЮ «ФОРМУВАННЯ
МЕДІАГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ»
(АВТОР КУЗЬМА І. І.)**

В Україні протягом 2017–2022 років триває експеримент із медіаосвіти, затверджений Міністерством освіти і науки, у якому беруть участь не лише заклади загальної середньої та вищої, а й дошкільної освіти. Серед учасників вищезгаданого експерименту особливу увагу привертає вікова категорія дошкільників. Хоча чимало батьків і педагогів переконані, що в дітей дошкільного віку зарано формувати медіаграмотність. Водночас в Україні та зарубіжних країнах забезпечуються різноманітні шляхи впровадження медіаосвіти. Проте залишається чимало питань та дискусійних проблем, зокрема щодо формату реалізації медіаосвіти, змісту методичних матеріалів тощо.

Отже, становлять інтерес дослідження, результати яких дають відповідь на запитання: коли ж треба розпочинати медіаосвіту, які форми й методи для цього використовувати. Окрім того, не вистачає розробок, у яких у доступній формі було б розкрито основні медіаосвітні категорії, а також те, як про них розповідати, наприклад, дітям дошкільного віку.

У контексті вирішення цих проблем актуальною є монографія Ірини Ігорівни Кузьми «Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія» (Тернопіль: Вектор, 2019), що вийшла друком за науковою редакцією професора Чайки В. М.

Авторкою монографії доведено, що формувати в дітей медіаграмотність необхідно якомога раніше, оскільки на сучасному етапі розвитку суспільства постійно знижується вік дитини, коли вона вперше контактує із засобами масової комунікації. З'ясовано, що медіаосвіта не є передчасною, зважаючи на фізіологічний та психічний розвиток дошкільників. На основі ґрунтовного аналізу численних наукових праць зроблено висновок, що в старшому дошкільному віці в дітей розвиваються всі розумові операції, відбувається формування пізнавальної

* © Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В.

РЕЦЕНЗИЯ

активності та стійкого пізнавального інтересу як фундаменту майбутньої навчальної мотивації, тому можна розпочинати формувати вміння свідомого, критичного, відповідального сприймання інформації.

У структурі монографії виокремлено чотири розділи.

У першому розділі «Реалізація медіаосвіти дітей як предмет наукових досліджень» потрактовано зміст основних категорій, акцентовано увагу на тому, що медіаосвіта – це не лише знайомство з новими технічними пристроями, комп'ютерними засобами, а й створення найпростішої медіапродукції – дитячих газет, малюнків, коміксів тощо; критичне ставлення до інформації, безпечне використання медіа, формування морально-етичних цінностей та дотримання авторського права.

Розповідь про сучасний стан медіаосвіти доповнено її ретроспективним аналізом, на основі якого зроблено припущення: період становлення й розвитку медіаосвіти в Україні налічує декілька століть, а то й більше, адже відлік медіаосвіти доцільно розпочинати з епохи Відродження (XVI ст.). Разом із тим, в історичних розвідках медіаосвіти недооцінюється значення «Книжки» Івана Вишенського. Письменник-полеміст акцентує увагу, що не треба вірити всьому, написаному в книгах, дає настанови, як перевірити достовірність інформації: «Напасши думку в євангельській проповіді, удавайся і до інших книг...». Корисними для читача (як минулого, так і сучасності) можуть виявитися настанови Івана Вишинського, як правильно читати: читати вранці, після нічного сну, поки нема сум'яття й тривожності; читати вдумливо. Автор попереджає, що в книгах істина може брехнею топтатися. На жаль, про цю важливу настанову часто забувають сьогодні.

У другому розділі «Модель технології формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку» обґрунтовано діагностику сформованості медіаграмотності старших дошкільників та відображено у відповідній моделі форми, методи, засоби медіаосвіти, зокрема й партнерство батьків, вихователів та дітей.

У третьому розділі показано, як відбувалася експериментальна перевірка розробленої в процесі дослідження моделі. Авторкою детально відображено інноваційні способи формування медіаграмотності

РЕЦЕНЗИЯ

в сучасних закладах дошкільної освіти України.

Родзинкою авторської моделі, одним із найважливіших її компонентів є цикл занять «Зернинки медіаосвіти», який розроблено з урахуванням здобутків реалізації медіаосвіти дошкільників в Україні, Польщі. Тут вміщено як авторські, так і адаптовані розробки, першоджерела яких є на різних сайтах, створених для підтримки батьків і педагогів. Серед найцікавіших такі теми: «Звідки черпаємо інформацію?», «Правда і неправда: як відрізнити?», «Чи існує насправді Червона Шапочка?», «Що треба знати про автора книги?» тощо. Кожне заняття передбачає проведення бесід, ігор, вправ, а саме: «Аналізуємо мультфільм», «Робота з рекламними роликами», «Малюнок у дві руки» тощо. Є розробки й для батьків. Усі заняття представлено в додатках.

У процесі формування медіаграмотності дошкільників привертається увага до тих медіапродуктів, які спрямовані на виховання успішної особистості дитини. У додатках також розміщені авторські праксеологічні казки – невеличкі історії казкових персонажів про правила досягнення успіху.

У четвертому розділі «Формування медіакомпетентності вчителів та вихователів у закладах післядипломної освіти» йдеться про те, що медіаосвіта – це складна проблема, що потребує комплексного підходу до її вирішення. Описано, як відбувається ґрунтовна підготовка вихователів і вчителів у цьому напрямі.

Погоджуючись із поглядами американських учених С. Шейбе і Ф. Рогоу про складну структуру медіаграмотності, що порівнюється з плетеною тканиною з багатьма перехресними смугами різної ширини та кольорів, які деколи перекриваються, затемнюють, змішуються або існують у додаткових, але паралельних світах, авторка всебічно висвітлила проблему медіаосвіти.

Ураховуючи вищезазначене, висловлюємо сподівання, що монографія Ірини Ігорівни Кузьми «Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія» допоможе педагогам у роботі з формування медіаграмотності в закладах дошкільної освіти України.